

КИЇВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

На правах рукопису

КОЛУШЕЙ ВОЛОДИМИР МИХАЙЛОВИЧ

ПРИВАТИЗАЦІЯ ВЛАСНОСТІ ТА МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

08.00.01 Політична економія

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ 1993

ЛВ 28. 490

Робота виконана на кафедрі економічної теорії Київського торговельно-економічного інституту

Науковий керівник: доктор економічних наук,
професор Логвиненко В.К.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук,
професор Галкін Ю.І.
кандидат економічних наук Пасько В.Б.

Провідна установа: Український державний аграрний університет

Захист відбудеться "16" грудня 1993 року о 14⁰⁰ годині
на засіданні спеціалізованої вченої ради К ІЗІ.01.01 у
Київському торговельно-економічному інституті за адресою:
252163, Київ - 156. вул. Гітого, 19

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Київського
торговельно-економічного інституту.

Автореферат розісланий "12" листопада 1993 року.

Вчений секретар спеціалізованої
вченої ради кандидат економічних
наук, доцент

Горюхова Г.І.

ЛНБ України ім.В.Стефаника

00802803 (L)

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми: Кожному великому етапу у розвитку суспільного виробництва відповідають тільки його притаманні соціально-економічні відносини. Серед останніх важливе значення належить відносинам власності на засоби виробництва.

Інститут власності завжди привертав до себе увагу вчених та мислителів, бо його розгадка дозволяє проникнути у суспільний устрій виробництва та виявити механізми зміни соціально-економічних структур. Про те, що відносинам власності належить визначальна роль у розвитку суспільства знали давно. Довкола цих питань точилися постійні суперечки, і не тільки теоретичні. Були спроби вирішити проблеми власності силовим способом, з наслідками чого ми до сих пір маємо справу.

Власність - це абстрактне поняття, еквівалентного аналогу якого не має у реальній дійсності. У ній ми маємо справу з її конкретними проявами і формами. Все це робить власність синтетичною, багатомірною і неоднозначною категорією сприймання світу і економічних відносин.

У марксизмі склалася традиція, започаткована його класиками визначати власність виключно як економічні відношення між людьми з приводу умов і результатів виробництва. Безперечно, що поза цих відносин власність не існує. Але чи достатньо цього факту для визначення сутності власності та суттєвих ознак окремих її форм? Зовсім ні; бо всі виробничі відносини між людьми визначаються цими ж умовами та результатами виробництва.

Проблематика власності завжди була у центрі уваги вчених-економістів. У її розробку внесли свій вклад також українські економісти, такі як А.А.Гриценко, В.М.Ємченко, П.С.Єщенко, В.К.Логви-

ченко, *І.Лукинов, В.М.Некрасов, Д.В.Ніколенко, Ю.І.Палкін, Ю.М. Пахомов, А.К.Покритан, В.М.Радченко, В.О.Рибалкін, О.Я.Рябченко, В.С.Савчук, П.Г.Солом'яник, В.П.Супрун, В.К.Черняк, А.А.Чухно та ін. У позитивному плані ними було вирішено ряд принципових питань теорії власності, які використовуються при проведенні її приватизації.

Світовий досвід вирішення соціально-економічних проблем свідчить, що необхідною передумовою здійснення перетворень ринкової спрямованості у економіці є плюралізм форм власності та форм господарювання. Засилля в командно-бюрократичних структурах призвело до тотального одержавлення власності та монополії державного підприємництва. Безпосередні працівники відчуждені від засобів виробництва, а відтак не могли відчувати себе їх господарями.

Позбавлення людини власності на засоби виробництва, передача її у володіння і розпорядження державі в особі партійної, адміністративно-бюрократичної верхівки призвело до утвердження не гармонійних відносин опікробітництва і колективізму, як це зображувала офіційна економічна наука, а до виникнення жорсткої системи експлуатації державою своїх "підданих". Апатичний стан останніх породжував безгосподарність і безвідповідальність, що проявлялось у згубному відношенні до матеріальних ресурсів та власної робочої сили. Натомість були доведені до абсурду теоретичні постулати марксизму щодо усунювання виробництва і власності, що послужило "обґрунтуванням" проведення масованих атак на індивідуальну, приватну, а також групову колективну власність.

В сутності по суті особистої та приватної власності на роботу, майно, засоби виробництва фактично зруйнувало первинну економічну клітичку суспільства, бо відносини власності на мікрорівні і взагалі не сприймалися. А це не могло не призвести до виникнення

парадоксу "нічийної" власності, хоч вона такою в дійсності не може бути. При цьому особливих гонінь зазнала приватна власність та її суб'єкти.

Становлення ринку викличе безповоротний процес і урядкування комплексу відносин власності. Якщо ж налагодити між ними рівноправні взаємовідносини, то започаткується раціональна та ефективна структура форм власності і підприємництва. Вона буде автоматично підтримуватися, хоч регулювання цього процесу з боку держави все ж необхідне, особливо на перших порах. А вільна конкуренція форм привласнення витіснить з економічного базису ті з них, які не будуть відповідати вимогам сучасного розвитку та стану продуктивних сил суспільства.

У трансформуванні відносин власності велике значення мають роздержавлення та приватизація. При правильному їх проведенні відбуватиметься еволюційний процес створення нових відносин привласнення та перерозподіл прерогатив і повноважень існуючих відносин власності. По-перше, витісняться форми привласнення, які були штучно створені як і ті, що знаходилися у монопольному становищі. Відносно тих об'єктів, в яких вони були втілені, то їх треба перерозподілити у формі продажу, акціонування, оренди, спадкування, даріння та інше. По-друге, у сучасних умовах великого значення набувають знов виникнені форми власності, дія яких охоплює як виробництво, так і розподіл, обмін, споживання. Матеріально-речовим втіленням цих відносин є не тільки продукти та товари але й інформація, послуги, засоби обігу, цінні папери та ін.

Головна мета проведення приватизації полягає в розблудуванні протиріч комплексу відносин привласнення. Вона буде досягнута тоді, коли власниками стануть ті, хто безпосередньо причетний до умов та результатів виробництва, створення продукту, інших благ. При цьому

буде нерідко також відбуватися передача функціонуючої власності новим суб'єктам.

Оскільки на перших порах буде нелегко встановити як того, хто віддає власність, бо державна власність не має чітко визначеного суб'єкту розпорядження, так і того, хто її отримує, великого значення набуває юридично-правове оформлення цього процесу. Особливо це стосується приватної власності на засоби виробництва. У законодавстві України з останньою пов'язуються підприємства, що базують на сімейній власності та приватні з правом найму працівників. Але треба пам'ятати, що законодавче вирішення – це тільки початок складного процесу перетворень відносин власності на основі приватизації. Про те, як її проводити існує багато точок зору. Їх висловили майже всі органи виконавчої та законодавчої влади, партії, громадські організації. Верховною Радою України прийнята програма приватизації майна державних підприємств, а також ряд законів з цих питань.

Існує також багато авторських пропозицій та розробок, які просто не має змоги аналізувати. Більшість з них має один, але істотний недолік: спробу деталізувати, "розписати" процес приватизації, а відтак скласти плани її проведення. Робити це недоцільно, бо не все ще чітко з концепцією приватизації. Зважаючи на це, зупинимося виключно на соціально-економічних параметрах приватизації в Україні та зв'язку її з малим підприємництвом, маючи на увазі існування правох, організаційних, політичних, соціальних аспектів.

Названі вище причини, актуальність проблеми, її теоретична і практична значимість обумовили вибір теми, визначення мети і об'єкту дисертаційної роботи.

Метою цієї роботи є методологічне і концептуальне обґрунтування приватизації власності як об'єктивної необхідності сучасного етапу розвитку її відносин.

Відповідно до вказаної мети, у дисертаційному дослідженні вирішувались такі завдання:

- проведена ідентифікація поглядів на власність як соціально-економічний феномен з метою визначення значимості теорії цього питання;
- наведено аргументи, які доказують необхідність існування відносин приватного привласнення у економічному базису суспільства;
- визначена сутність приватної власності та її статус серед інших форм власності;
- приватна власність досліджується в контексті роздержавлення і приватизації на економічному макrorівні суспільства;
- вивчені соціально-економічні параметри приватизації у зв'язку з розвитком малого підприємництва;
- проведена кваліфікація малих форм господарювання як необхідної передумови створення ринкового середовища з дійсним плюралізмом різноманітних форм власності;
- концептуально викладені теоретичні аспекти приватизації в Україні і накреслені конкретні способи її проведення.

Об'єктом дослідження є існуючі в Україні відносини власності та ті протиріччя, що тут склалися.

Теоретичною та методологічною основою проведеного дослідження є праці вітчизняних та закордонних вчених-економістів та філософів, статистичні дані і фактичні матеріали, що були опубліковані у спеціальних збірках та часописах.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у наступному:

- у визначенні власності як особливого соціально-економічного відношення, що характеризує динаміку речових і особистих факторів виробництва на конкретно-історичному етапі їх розвитку;
- розкрито, що змістом відносин власності у будь-якій формі є реальні відносини привласнення, тимчасового чи постійного, часткового або повного характеру, що пов'язано з належністю об'єктів суб'єктам;

- Поняття власність розглядається як необхідна та суверенна власність поряд з іншими формами. Її існування конкретизує привласнення індивідумом умов і результатів виробництва відокремлено від інших осіб;

- встановлено, що граничний економічний ризик виникає саме при приватному привласненні, тому науково-технічна революція вимагає значних інноваційних зусиль від усіх учасників процесу відтворення /підприємств, робітників, менеджерів, вчених та ін./;

- обґрунтовано, що у вирішенні протиріч власності і економічного розвитку значна роль належить малим формам господарювання завдяки тій особливості, що з них у значній мірі співпадають інноваційна функція власності та підприємництво як її прояв у господарюванні;

- вказується, що оптимальний напрям приватизації нерідко лежить у сфері малого підприємництва, яке здатне надавати відповідний динамізм процесу реалізації власності і оприяти розблокування протиріч, які в них виникають за відсутності ринку;

- мале підприємство визначається як таке, що займає у виробництві того чи іншого товару локальну ринкову нішу і є цілком конкурентно спроможним в порів'язанні з крупними та середніми підприємствами.

Теоретичне значення дисертації полягає у концептуальному вирішенні наукової реаблітації приватної власності та обґрунтуванні першочергового проведення "малої" приватизації.

Практична значимість дослідження полягає у тому, що отримані висновки стануть у нагоді при проведенні приватизації в Україні. Особливо це стосується висновків щодо відновлення статусу приватної власності. Делкі положення, викладені в дисертації використовуються у викладанні курсу економічної теорії, а також при розробці спеціальних методичних посібників та ін. Львівському торговельно-економічному інституті.

Основні положення дисертації було апробовано у виступах на нау-

кових конференціях: Соціально-економічні проблеми перестройки /Кривий Ріг, 1991 г./, Хозяйственный механизм рыночной экономики /Вінниця, 1991 г./, Развитие производственных отношений и становление новых хозяйственных форм /Київ, 1991/.

За темою дослідження видано дві статті і три тези докладів на конференціях загальним обсягом 1,35 д.а.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, трьох глав, висновків та описку використаної літератури. Обсяг роботи - 114 сторінок машинописного тексту, список використаної літератури - 131 найменування.

Коло завдань та послідовність їх розробки обумовили таку логіку і структуру дослідження.

Вступ.

ГЛАВА I. Приватна власність як економічна категорія.

1.1. Феномен приватної власності.

1.2. Необхідність індивідуалізації відносин привласнення.

ГЛАВА II. Соціально-економічні параметри приватизації власності.

ГЛАВА III. Малі економічні форми в процесі приватизації.

3.1. Роль малого підприємництва у сучасній економіці.

3.2. Зняття деяких протиріч приватизації власності в умовах розвитку малих економічних форм.

ВИСНОВКИ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Радикальна економічна реформа, демократизація економіки і формування соціально-економічних структур нового типу неможливі без ґрунтовних змін у відносинах власності. Фактор власності має вишль-

не значення у здійсненні ринкових перетворень, а в більш широкому контексті — у поновленні об'єктивного поступу економіки на природних засадах. Це потребує різноманіття форм власності, що конкурують між собою.

Форми власності у будь-якому суспільстві мають досить широкий спектр розповсюдження — від індивідуальної, приватної до різних колективно-групових, змішаних, загальнодержавних та інших форм привласнення. Вони охоплюють різні масштаби асоціювання заоб'єктів виробництва та рівень усуспільнення. Ні в якому випадку не можна допускати зверхності якоїсь окремої форми власності над іншими. Хай в умовах конкуренції вони змагаються і доводять свої переваги в тій чи іншій сфері господарської діяльності.

Вибір форм власності — це не абстрактно-наукова проблема. Цей вибір детермінується цілою низкою обставин: господарських, соціально-психологічних, геополітичних, кліматичних, історичних і т.п. Велике значення при цьому мають національні особливості та традиції того чи іншого народу. І, останнє, форми власності не будуть спрацьовувати, якщо вони не розвивають у людини мотиви до високопродуктивної праці, бо всі соціально-економічні структури приводяться у дію за допомогою людського фактору.

Людський вмір комплексу відносин власності є чи не найголовнішим. Тому форми власності повинні розкрити потенціал людського фактору, врахувати специфіку потреб та інтересів людини і сприяти найбільш повній їх реалізації. Історія свідчить, що ніяка економічна система не спрацьовувала як при абсолютизації індивідуалізації відносин привласнення, так і в умовах їх тотального усуспільнення, бо людина — з одного боку — істота суспільна, а з іншого — непересічна індивідуальність.

Ці дві засади у відносинах власності — індивідуальне та суспільне — не задираються одна над іншою. Тому ліквідувати приватну власність, як до

цього закликали основоположники марксизму, це все одно, що лишити людину своєї індивідуальності.

Світова практика свідчить, що там де існувала приватна власність, — спостерігався її позитивний вплив на розвиток суспільно-економічних відносин. Вона однаково стимулювала до високопродуктивної праці як підприємців так і робітників. Приватна власність ініціює підприємництво, породжує конкуренцію між виробниками та власниками робочої сили. Вона штовхає на господарський ризик і сприяє створенню китцездатного типу власників та виконавців — кваліфікованих, відповідальних та активних.

Водночас, в умовах "реального соціалізму" за відсутності приватної власності та в умовах абсолютної монополії державної власності стимули до високопродуктивної праці майже не спрацьовували, або ж були замінені на другорядні. Працівники тут є переважно пасивними виконавцями, "гвинтяками системи", що не сприймали власність у реальній дійсності. Тому історична справедливість та економічна доцільність потребують відновлення відносин приватного привласнення у економічній структурі суспільства. У вузькому розумінні це й буде означати приватизацію власності. А у більш широкому контексті приватизація полягає у досягненні консенсусу всіх можливих форм власності на основі принципів плюралізму та конкуренції.

Приватизація власності — це загальносвітовий процес, що відображає пануючі тенденції, які відбуваються у розвитку суспільного поділу праці. Перша з них — відцентрового характеру, що врешті решт призводить до повної відокремленості праці кожного працівника. В економічно розвинутих країнах вона характеризується появою технологічних можливостей для спеціалізації індивідуальних робочих місць і їх оснащення найбільш передовою технікою нових поколінь.

З іншого боку — діє тенденція до поглиблення усупільнення виробництва та праці. Найбільш важливим проявом цієї тенденції є зрост-

таньня технологічного взаємозв'язку часткових виробничих операцій.

Перша з вказаних тенденцій тісно пов'язана з приватною власністю, бо її матеріально-речові передумови створюються індивідуальними засобами виробництва та спеціалізацією виробників, що поглиблюється. Сучасне виробництво засноване на уніфікованих засобах виробництва універсального характеру. Його результати, особливо у наукоємних галузях, задовольняють індивідуалізовані потреби споживачів. Тому кожний виробник намагається знайти на ринку товарів свою локальну "нішу", щоб заповнити її власною продукцією.

Таким чином, виробництво стає все більш унікально-універсальним, обмін відповідно до вимог виробництва проходить на сегментованому ринку, а споживання задовольняє індивідуалізовані потреби споживачів. На всіх фазах відтворювального процесу посилюється відокремленість виробників і споживачів. Це розширює сферу розповсюдження відносин приватного привласнення.

Відоуюються зміни і у внутрішній структурі приватної власності, яка набуває все більше розгалуженого характеру і наповнює зміст своїх відносин новими елементами. Як відомо, засоби виробництва не єдині фактори виробництва. Поряд з ними у виробництві активно діє робоча сила. Відтворення останньої має переважно індивідуальний характер. І як би не привласнювалися засоби виробництва, власність на робочу силу буде індивідуальною /мається на увазі сучасний стан суспільних відносин/. Фактично робоча сила - то приватна власність працівника, а якщо він не має власних засобів виробництва, то це його єдино можлива приватна власність. Це створює загальноекономічну основу для соціально-економічного відокремлення кожного працівника, що впливає на зміст приватної власності. В ньому відносини приватного привласнення засобів виробництва та робочої сили є рівноцінними, а відповідальність суб'єктів, що представляють фактори виробництва - солідарною.

З розвитком науки і техніки, в умовах унікально-універсального типу виробництва, взаємозв'язок приватної власності і відокремлення робочої сили в технологічному відношенні, посилюється. Одночасно використання робочої сили все більше відокремлюється у часі і просторі. Це пов'язано з інтелектуалізацією процесу виробництва. Індивідуальні робочі місця оснащуються персональними електронно-обчислювальними машинами, за допомогою яких працівник самостійно вирішує виробничі завдання. Фактично в індустріально розвинутих країнах відбувся перехід від потреб у робітниках масових професій з універсальними навичками до праці, що відповідало індустріальній стадії розвитку виробництва, до унікальних робочих сил, відповідно вимог НТР. Тим самим, сфера розповсюдження відносин приватного призначення значно розширилася, з одночасним зміщенням цих відносин у бік людського фактору виробництва.

Організаційно-економічний вимір факторів, що спонукають приватну власність пов'язаний з розвитком малих економічних форм. Тому приватизація власності повинна супроводжуватися розповсюдженням малого підприємництва. При цьому існують дві групи факторів, що спричиняють це у сучасних умовах.

По-перше, малі економічні форми найбільш доцільні у галузях, які виробляють продукцію, що безпосередньо задовольняє потреби населення у предметах споживання. Створення малих підприємств у галузях промисловості групи "Б", а також в торгівлі, громадському харчуванні, побутовому обслуговуванні населення потребує не дуже значних інвестицій, які до того ж швидко приносять віддачу. На таких підприємствах є можливість примінити мініатюрну енергоємну техніку та ресурсозберігаючі технології. У свою чергу це дає поштовх структурному переформуванню підприємств важкої промисловості на випуск засобів виробництва для виробництва предметів споживання. Звідси приватизація власності повинна супроводжуватися структурною перебудовою народ-

ного господарського комплексу України, де структурні деформації досить значні. Вирішувати ці питання треба негайно, бо погіршення соціального становища населення досягло критичної межі. Держава повинна всіляко підтримувати такий напрям розвитку малого підприємництва і процесу приватизації.

По-друге, приватизація на основі розвитку малого підприємництва повинна вирішувати також перспективні завдання перебудови матеріально-технічної бази виробництва в цілому. Світова практика свідчить, що малі підприємства забезпечують безперервність процесу відтворення в умовах швидких структурних змін та зростаючих потреб на нетрадиційну продукцію науково-інформаційного призначення. Попит на неї більш еластичний, ніж на продукцію масового виробництва з традиційними характеристиками і параметрами. Період насичення ринку продукцією науково-інформаційного призначення значно скорочується. Тому розширення номенклатури випуску таких виробів відбувається в умовах зменшення їх серійності.

В умовах масового індустріального виробництва малі підприємства виконують підпорядковану крупному виробництву роль, бо не мають адекватної виробничо-технічної основи. Зараз є можливість для оснащення малих підприємств по самому останньому слову науки і техніки. Це гнучкі виробничі системи та високопродуктивні модулі з числовим програмованим управлінням і можливістю швидкого перенастроювання на випуск нової продукції. Останнє дуже важливо в умовах погіршення ринкової кон'юнктури, бо дає змогу більш швидкого пристосування до народногосподарської ситуації. Вони не мають можливості тиражувати найбільш вдалі зразки продукції при її покращенні. А це дає неабиякі переваги у конкурентній боротьбі.

Часто малі економічні одиниці одержують також переваги порівняно з іншими у момент подолання стартового порогу швидкості впровад-

шення продукції нових техніко-технологічних поколінь у серійне виробництво. Перш за все, це стосується галузей, де інноваціям належить вирішальна роль. В цих галузях невеликі впроваджувальні /венчурні, ризикові/ фірми мають переваги над конкурентами у впровадженні наукових розробок і доводці їх до рівня промислових зразків. В умовах мініатюризації і комп'ютеризації техніки невеликі венчурні фірми стають досить конкурентноспроможними у боротьбі за реалізацію інноваційних рішень.

Малі економічні одиниці мають можливість експериментувати на перспективних напрямках розвитку НТП, проводячи піонерні розробки і відкриваючи нові технології. Якщо ж прийняти до уваги те, що зараз найбільша технологічна віддача чекає на тих, хто працює "на стиці" магістральних напрямків розвитку НТП, то стане зрозумілим, чому саме малі підприємства, завдяки їх організаційній гнучкості, близькості до споживача, нерідко квалірно-точної майстерності, мають переваги над масово-поточним виробництвом, де переважають крупні виробничі форми. Це, звичайно, не означає, що останні повністю себе вичерпали. Завжди будуть залишатися галузі, де без крупних виробництв не обійтись /авіа- і автомобілебудування, хімічна та металургійна промисловість тощо/.

Таким чином, проведення приватизації на основі розвитку малого підприємництва повинно мати виробничо-інвестиційну спрямованість. На жаль, в Україні приватизація одержала іншу направленість - переважно не перерозподіл державної власності поміж нових власників. Не випадково цей процес назвали роздержавленням власності.

Зміни у формі власності не здатні викликати рушійні зміни на економічному мікрорівні - в первинній ланці суспільного виробництва, де в основному вирішуються питання розвитку НТП. При цьому важливе значення мають ті безпосередні форми приватизації, що використовуються у процесі її проведення. Перевагу треба віддавати тим з них, що не

тільки ведуть до зміни форми власності, але й дають відчутний інноваційний поштовх виробництву, призводять до його структурної перебудови і підвищення ефективності.

Самі по собі форми приватизації не мають самостійного значення. Треба щоб вони діяли у зазначеному напрямку і оприляли вирішення протиріч комплексу відносин власності. Тому той ажіотаж, що опостерігається довкола форм приватизації має часто відверто політичний характер. За ним криються інтереси тих чи інших груп, прошарків та страт населення. Питання проведення приватизації треба вирішувати принципово, в інтересах виробництва і підвищення киттевого рівня всього населення.

Дуже важливо щоб приватизація не скінчилася тривіальною "роздачею" державної власності. В умовах панування останньої різко впала мотивація безпосередніх працівників до ефективного використання засобів виробництва, а також їх мобільність як робочої сили. НТР потребує робочої сили, мало що висококваліфікованої, але до того ж з високими мобілізаційними якостями. Працівники, в умовах безперервних структурних зрушень повинні бути готовими швидко змінювати своє робоче місце, відповідно до вимог виробництва.

Повинна значно зрости відповідальність працюючих за стан та ефективність використання засобів виробництва. Досягти цього на державних підприємствах важко. Ця проблема має вирішуватися на основі розвитку малих неусуспільнених економічних форм. Вони рідко більше пристосовані до сучасних форм організації праці, в яких переважає солідарна відповідальність всіх учасників виробничого процесу. Шляхом взаємних компромісів, спілкуючись у безпосередньому співробітництві на робочому місці, власники і виконавці на малих підприємствах швидче знаходять спільні інтереси і реалізують їх у пошуці раціональних способів господарювання. У цьому полягає соціально-трудова підоснова малого

підприємництва. А якщо до цього додати, що малі економічні форми здатні надолукати втрачені традиції індивідуального підприємництва, то стане очевидно, що без них ніякі ринкові перетворення взагалі невідійсненні.

Таким чином, приватизація власності на основі розвитку малого підприємництва буде дуже серйозно сприяти створенню конкурентного ринкового середовища, де всі форми власності будуть рівноправними. Ті суб'єкти господарювання, що появляться на ринку дадуть йому відповідне інституційне забезпечення і зроблять приватизацію безповоротним процесом. У подальшому, не без впливу держави, спрацюють ринкові механізми саморегулювання виробництва і опоживання, а комплекс відносин власності буде більше відповідати його сучасному стану.

За темою дисертації опубліковані такі роботи:

1. "Право власності та реальне привласнення" // У міквідомчому науковому збірнику "Питання політичної економії", вип. 213, К., "Либідь", 1991, 0,45 д.а.
2. "Влияние приватизации собственности на преодоление кризисных явлений в экономике" // Специально-экономические проблемы перестройки: тезисы докладов республиканской научно-практической конференции. Криворожский филиал КИНХ. Кривой Рог. 1991, 0,15 д.а. / у співавт./.
3. "Индивидуализация присвоения как условие перехода к рынку" // Хозяйственный механизм рыночной экономики / тезисы докладов региональной научно-практической конференции/. Винница, 1991. 0,15 д.а. /у співавт./.
4. "Феномен частной собственности в контексте приватизации" // Развитие производственных отношений и стабилизация новых хозяйственных форм. Тезисы докладов конференции. Киев, 1991. 0,15 д.а.

5. "Відносини індивідуально-грудового та колективного привласнення в економічній структурі суспільства" // У міквідомчому науковому збірнику "Питання політичної економії", вип. 218. К., "Либідь", 1992, 0,45 д.а. /у спіавт./.

КОЦУПЕЙ Володимир Михайлович

ПРИВАТИЗАЦІЯ ВЛАСНОСТІ ТА МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

Дп. до друку 05.11.93. Формат 60 x 84/16. Папір друк. Офс.друк.
друк. арк. 0,95. Ум. (арбо-відб. 1,02. Обл.-вид. арк. 1,00.
Тираж 100 пр. Сам. 420.

РВВ КТЕІ Дільниця оперативного друку
253156, Київ-156, вул.Кіотс, 19

464013

AB 28.490

AB 28.490